

Te pāroru'anga i ta'au tamariki mei te COVID-19

Te Porokarāmu Pātia Vairākau-
pāroru COVID-19, no te tamarki
mei te 5 ki te 11 mataiti

Te Vairākau-pāruru COVID-19 no te tamarki e 5 ki te 11 mata'iti

Tei te au metua, e te aronga 'ākono tamariki, te turanga no te pāruru atu i ta ratou tamariki, e 5 ki te 11 mata'iti, mei te COVID-19, na roto i te pātia'ia'anga ki teta'i (rapakau'anga tamariki) vairākau tamariki tei 'akatanotano'ia, mei roto mai i te vairākau-pāruru Pfizer.

E tu'anga no te tamariki, no roto mai i te vairākau-pāruru Pfizer, te vairākau-pāruru e ta'anga'anga'ia nei no te tamariki, kua 'akatopa'ia mai te pakari, e te ma'ata.

Ka anoano te tamariki, e rua pātia'ia'anga ki te vairākau-pāruru, e pāruru meitaki ia ei. Te tamanako atu nei matou, mei teta'i 8 'epetoma, te rua o te pātia'ia'anga i muri ake i te pātia'anga mua. Ka rauka pa'a i te 'akapoto mai i te tiaki'anga no te rua o te pātia'ia'anga, ki te 21 rā, me anoano'ia, teia te 'ākara'anga, me te 'akamata ra ta'au tamaiti i teta'i rapakau'anga 'akamātūtū i te au va'e'au tamaki i te maki i roto i tōna kopapa.

Te tāmanako atu nei te Marae Ora, kia pātia'ia ta'au tamaiti ki te vairākau-pāruru, kia no'o ponuiā'au ratou, e, i te tauturu i te pāruru atu i to'ou kōpu tangata, e te 'oire tangata mei te COVID-19.

Te au pu'apinga o te pātia'ia'anga ki te vairākau-pāruru

E rāvenga pu'apinga ua atu te pātia'ia'anga ki te vairākau-pāruru, i te 'ākono i ta tatou tamariki kia pōnuia'au, mei te au rāvenga pāruru'anga rāi kia kore e pakapaka'ia e te ra, me kore ra, te 'a'ao'anga i te kiri-mōtoka. Ka pāruru teia i ta'au tamariki mei te au maki kino, ma te tātū katoa i te toto'a'anga o te maki, na roto i to'ou kōpu tangata, e te 'oire tangata.

I roto i Aotearoa, e pātia tutakikore'ia ana te tamariki mei teta'i 12 maki, tei roto i teia, te whooping cough (pertussis), te measles, e te polio.

Te au pu'apinga o te pātia'ia'anga ki te vairākau-pāruru i te tamaki atu i te COVID-19

Ka tauturu te pātia'anga i te tamariki e 5 ki te 11 mata'iti, ki te vairākau-pāruru i te aronga i roto i te kōpu tangata te tarotokakā'ia ra e ka tu vave'ia i te COVID-19.

Kare e mariko'anga o te manumanu COVID-19. Noātu e kare te tamariki e kino rava ana me tū'ia i te COVID-19, mei te au 'akairo-maki te 'āite atu ra ki te mare/'ūpē, ka kino rāi teta'i au tamariki, e ka 'apaina'ia ki roto i te 'aremaki. Ka tū katoa ia te tamariki i teta'i au manatā manakokore'ia, mei te Multisystem Inflammatory Syndrome (MIS-C) e ka 'apaina'ia pa'a ki roto i te intensive care. Ka tū katoa ia te tamariki i te au manatā no teta'i tuātau roa ua atu (e karanga'ia ana e ko te long COVID), noātu e, kare i pakari roa ana te maki'ia'anga ki te COVID-19.

Mei te aronga mama'ata rāi, me tū'ia ta'au tamariki i te manumanu COVID-19, ka pāti atu pa'a ratou i te manumanu ki teta'i atu.

Te turanga ponuiā'au o te vairākau-pāruru Pfizer

Kua tamatamata meitaki ia ana te vairākau-pāruru Pfizer no te tamariki e 5 ki te 11 mata'iti, ki runga i teta'í āka pupu o teia mata'iti. I te ma'ata'anga o te taime, te marū ua ra te au manatā tei ripōti'ia mai, e kare i roa ana, e kua oroā 'āite atu rāi ki te au manatā tei matau'ia, mei teta'í atu au vairākau-pāruru.

Te tamanako'ia atu nei te vairākau-pāruru no te tamariki e kinokino ana no runga i teta'í au tu kai. Kare teia i 'āite roa ki teta'í atu au vairākau-pāruru, i te mea e, kare e kai, e gelatin, me kore ra, e latex i roto i te vairākau-pāruru Pfizer.

Ko te tumu ua rāi kare teta'í e tau no teia vairākau-pāruru, me kua kino pakari ana ratou (anaphylaxis) ki teta'í atu pātia'ia'anga ki te vairākau-pāruru Pfizer, me kore ra, ki teta'í 'apinga i roto i te vairākau-pāruru. Kua 'ākara meitaki ia ana, e kua vāito meitaki ia ana te vairākau-pāruru Pfizer tamariki (rapakau'anga tamariki) e 'akatika'ia ei, mei teta'í atu rāi au vairākau-pāruru tamariki. Kare ua atu teta'í vāito 'akatanotano'anga i 'akangaropoina'ia, e kare teta'í ua atu rāvenga i kape'ia, i te vāito'iangā no te ponuiā'au.

Te te'ate'amamo'anga i ta'au tamariki no te pātia'anga vairākau-pāruru

1. 'Akamaro'iro'ia ta'au tamariki kia marū.
2. 'Akapāpu meitaki kia kaikai, e kia inu vai ratou.
3. 'Ākara'ia te kaka'u e 'a'ao ra, kia māmā ua te pātia'anga i te ngā'ī, i te tua i runga atu i te rima.

Me te mātakutaku ra, ka 'akatika'ia te 'apai atu i teta'í 'apinga tavarenga ia ratou, mei teta'í 'apinga kangakanga, me kore ra, te terepōni.

Me i kino ana ta'au tamariki ki teta'í pātia'anga-pāruru i mua atu, 'akakite atu ki to'ou tangata pātia, komakoma atu ki to'ou taote i mua ake i te tuātau tei 'akatinanou'ia, me kore ra, komakoma atu ki teta'í arataki i runga i te COVID Vaccination Healthline – 0800 28 29 26.

Te 'Akatika'anga

Ka anoano'ia teta'í metua, tangata 'ākono, me kore ra, tangata 'ākono i raro ake i te ture, kia āru i ta'au tamariki ki to ratou (au) tuātau tei 'akatinamou'ia, ei tangata ma'ata, i te 'ōronga'anga i te tika no ratou kia pātia-pāruru'ia.

Ka 'akatika'ia te tangata ma'ata, e te tamariki i te ui i te ma'ata ua atu o te ui'anga, ka inangaro ratou.

Te au manamanatā te ka tupu

Mei teta'í ua atu rāi pātia'anga-pāruru, ka mamae pa'a te rima o ta'au tamaiti, e ka 'akamuramura, ka mamae, me kore ra, ka 'akaea te ngā'ī tei pātia'ia. Ka kitea'ia teta'í atu au manatā i roto i te ra mua, me kore ra, i te rua o te ra, e tei roto i teia:

- te ānini mimiti
- teta'í pīva (veravera)
- te 'akaruaki ('āpikēpikē maki), ruaki, 'eke
- te ro'iro'ī
- te kinokino ('āpikēpikē maki, e te au mamae).

E au mea mātāu'ia teia, e te 'akaāri mai nei e, te 'anga'anga nei te vairākau-pāruru. Ka tauturu te aruaru'anga kia 'akangaro'ī, e te 'ōronga'anga atu kia ma'ata te mea inu.

Kare e kite putuputu'ia ana te au manatā no runga i te vairākau-pāruru Pfizer COVID-19, e ka tupu teia i roto i teta'í nga mea miniti o te pātia'anga-pāruru. Ko teia te tumu, ka tukuna'ia ei korua ko ta'au tamaiti ki teta'í ngā'ī kia 'ākara meitaki ia e te aronga rapakau, i te 'akapāpu, kia rapakau'ia, me tupu ā'ea teia.

Tei roto i te au 'akairo no te manatā kino:

- te ngatā i te 'akaea'anga
- te 'akaea'anga o te mata, e te karaponga
- te pāmu'anga viviki o te puku'atu
- teta'í pupū kino na runga i te katoa'anga o te kōpapa
- te ānini e te paruparu.

Me kite atu koe i teta'í o teia au 'akairo-maki i runga i ta'au tamaiti, 'akakite viviki atu ki te aronga rapakau. Me kare korua i ko i teta'í puna pātia'anga-pāruru, taniuniu'ia te numero 111.

E manatā pakari no te vairākau-pāruru Pfizer, kare e kite putuputu'ia ana te myocarditis, e te pericarditis. I roto i te au tāmatamta'ia'anga, kare e manatā i kite'ia ana i roto i te tamariki e 5 ki te 11 mata'iti, ināra, e mea pu'apinga te kite i te au 'akairo-maki o teta'í ua atu mata'iti tei pātia-pāruru'ia. Me tū'ia ta'au tamaiti i teta'í ua atu o te au 'akairo-maki e āru mai nei, i roto i te au ra, me kore ra, au 'epetoma i muri ake i te pātia-pāruru'ia'anga, kimi viviki'ia te rapakau'anga.

Te au 'akairo-maki myocarditis, e te pericarditis:

- te kinokino, te teima'a, te pipiri, me kore ra, te mamae umauma
- te ngatā i te 'akaea'anga
- te pāmu'anga viviki, te kapakapa'anga, me kore ra, te rerureru'anga puku'atu
- te 'akamatapo, te māmā o te katu, me kore ra, te ānini

Tatuātau'ia, me kore ra, tomo ua atu ki roto

E tutaki-kore te au pātia'anga vairākau-pāruru COVID-19, no te katoatoa. Mei te rā 17 o Tiānuare, ka rauka i te au metua, me kore ra, te aronga 'ākono tamariki, e ta ratou tamariki, i te tomo atu ki roto i teta'í puna kare e tatuātau ana, me kore ra, i te ta'anga'anga i te **BookMyVaccine.nz** no te pātia'anga-pāruru i ko i to ratou 'uā'orāi aronga rapakau, hauora, me kore ra, taote. 'Akapāpu meitaki i te 'iki i te mata'iti tau.

Me e ma'ata atu ta'au tamariki e inangaro ra koe i te tatuātau, me kore ra, kare e rauka iākoe i te tatuātau na runga i te 'ātuitui roro uira, taniuniu'ia te COVID Vaccination Healthline i runga i te numero **0800 28 29 26** (ora 8 i te popongi–ora 8 i te a'ia'í, 7 rā i te 'epetoma) e na matou i reira e tatuātau na'au, ma te pa'u atu i teta'í ua atu uiui'anga.

Te vai nei te au 'uri-reo.

Te au tamariki pakipakitai

Te vai nei no te tauturu, te Pupu Pakipakitai mei te Monitē ki te Varaire, mei te ora 8 i te popongi ki te ora 8 i te po. Ka turu ratou i to'ou kōpu tangata e ka rauka ia ratou i te tatuātau i teta'í pātia'anga-pāruru na'au. Ka rauka ia ratou i te pa'u atu i teta'í ua atu au uiui'anga no runga i te au anoano no ta'au tamaiti, pēra katoa te 'aere'anga, te au 'iki'anga pere'ō tutaki-kore, me kore ra, teta'í atu manatā o te vairākau-pāruru te ka tupu pa'a ki runga i ta'au tamaiti.

- Taniuniu'ia te numero **0800 28 29 26** ma te taomi atu i te 2
- Te patapata'anga tutaki-kore **8988**
- Mēre uira **accessiblecovidvaccinations@whakarongorau.nz**

Teta'í atu tuatua 'akakite

No teta'í atu tuatua 'akakite, e te au 'ātui'anga ki te kimikimi'anga kite, 'ākara'ia te:

Unite Against COVID-19 – Covid19.govt.nz/tamariki

Te Marae Ora - Health.govt.nz/CovidVaccineKids

Te Puni Kōkiri – Karawhina.nz

Te Manatū mō ngā Iwi ō te Moana-nui-a-Kiwa –
mpp.govt.nz

Au uiui'anga no runga i te vairākau-pāruru?

Komakoma atu ki teta'í arataki tukatau na runga i te COVID Vaccination Healthline – **0800 28 29 26**
ora 8 i te popongi - ora 8 i te po, 7 rā i te 'epetoma